

Til: Programkomiteen i fylkeslaget

Fra: Besteforeldrenes klimaaksjon

Dato: 19.10.2018

De neste 10 årene er de mest avgjørende for menneskehetens klima-snuoperasjon. Sørg for at ditt fylkesparti blir med i den globale klimadugnaden.

Det som skjer på fylkes- og kommunenivå vil være avgjørende for om vi i Norge klarer å skape den raske klima-snuoperasjonen som er nødvendig, ifølge FNs klimapanel.

- ⇒ I *Klimavettreglene fra 2015* finner dere en idebank for lokale klimatiltak. En oppdatert versjon vil om kort tid bli å finne på Klimavalgalliansens nettside. Se <http://www.klimavalgalliansen.no/>.
- ⇒ I *vedlagte ark* har vi laget forslag til politikkpunkt med klimatiltak som gjør at dere får en helhetlig og framtidsrettet klimapolitikk i fylkesprogrammet og lokale partiprogram.

Ved å ta med disse punktene i partiprogrammet, blir dere med i den globale dugnaden for å begrense global oppvarming til 1,5 grader – For å unngå klimakatastrofen som 3 – 4° oppvarming vil innebære.

Politikkpunkt til fylkesprogrammet – Til sammen en helhetlig klimapolitikk –

1) Skape gjennomføringskraftig klimadugnad i fylket

- **Fylkeskommunen skal ha en årlig klimahandlingsplan med eget budsjett og ansatte.**
Ved at dette utarbeides og vedtas som en del av den årlige budsjettprosessen blir klimaarbeidet integrert i den ordinære virksomheten. Klimaarbeidet får framdrift.
Fylkeskommunen skal initiere og organisere klimasamarbeid med kommunene.
Slik skapes stordriftsfordeler som gjør klimaarbeidet mer virkningsfullt og kostnadseffektivt.
Fylkeskommunen skal engasjere ansatte i klimaarbeidet, f.eks. gjennom miljøsertifisering.
Det er viktig at hele organisasjonen er positiv til og deltar i klimaarbeidet. En effektiv måte å gjøre dette på er gjennom Miljøfyrtårn (MFT) sertifisering av administrasjon og institusjoner, og Grønt Flagg eller MFT sertifisering av skoler.
- **Fylkeskommunen skal engasjere innbyggerne i fylket i klimadugnaden, f.eks. gjennom en årlig klimafestival i samarbeid med kommuner, organisasjoner og næringsliv.**
Om folk blir med i klimadugnaden, blir de også mer positive til klimapolitiske tiltak. En måte å involvere sivilsamfunnet, er gjennom en årlig klimafestival arrangert som et offentlig-ideelt-privat samarbeid. Her kan det settes søkelys på viktigheten av å begrense global oppvarming, og presenteres klimavennlige løsninger som innbyggere og bedrifter kan ta i bruk.

2) Få ned klimagassutslippene i fylket

- **Fylkeskommunen skal aktivt bidra til fossilfri transport gjennom å få bygget ladestasjoner, ha parkeringsfordel for elbiler og fase inn elbiler og lavutslippskjøretøy i egen virksomhet.**
Overgang til privatbilisme med elbiler gir store utslippskutt. Fylkeskommunen kan bidra ved å sørge for at det bygges hurtigladdestasjoner i alle kommuner og være en pådriver for utbygging av normallading. Selskapene som bygger og driver ladestasjoner kan kontaktes for gjennomføring av tiltak. At grunneier stiller gratis plass til rådighet er ofte alt som trengs.

Elbiler bør gis prisfordel på egne P-plasser. De mest attraktive parkeringsplassene (utenom HC-plasser) kan reserveres elbiler, og reserveringen kan økes i takt med etterspørselen.

Ved anskaffelse/leasing av egne kjøretøy skal fylkeskommunen følge Miljødirektoratets forslag til drivstoffhierarki, slik at både klimamål og bærekraftsmål blir oppfylt.

- **Det skal lages og gjennomføres en plan for fossilfri kollektivtransport, taxi og bilisme**
De største egne utslippene fra fylkeskommunen kommer fra kollektivtransporten: busser, ferger, hurtigbåter og lokalbåter. Her må fylkeskommunen gå foran og vise vei. Det er også av stor viktighet å få drosjenæringen fossilfri. Den teknologiske utviklingen har kommet så langt at elektrifiseringen av kollektivtransporten og drosjenæringen kan begynne for alvor. I bypakker bør fossilfri biltransport også vektlegges, ikke bare å stanse veksten i biltrafikken.
- **Fylkeskommunen skal oppfordre regjering og Storting til å etablere en ordning der fylkeskommuner kompenseres med 1 000 kr per tonn redusert CO2-utslipp i kollektivtransporten.**
Slik skapes det incitament og finansiering for elektrifisering av kollektivtransporten.
- **Forbudet mot fossil oppvarming fra 2020 skal følges opp med gode fornybare løsninger.**
Fra 2020 er fyring med fossil energi forbudt i egne bygg og for innbyggerne. Det er viktig at dette følges opp med gode fornybare løsninger, og med veiledning overfor innbyggerne.
- **Det skal innføres kjøttfri mandag i egne kantiner og ellers promoterer i fylket.**
Flyreiser, fossilbilisme og kjøttforbruk gir store personlige klimagassutslipp. Derfor er det viktig å prøve å påvirke kostholdet til befolkningen, ikke bare reisevaner og -måter.
- **Fylkeskommunen skal være en pådriver for landstrøm i havner, der det er hensiktsmessig.**
Fylkeskommunen skal være en pådriver som bringer havnemyndigheter, nettselskap og kystnæringer sammen for å få etablert landstrøm.

3) Bidra til et grønt skifte i næringslivet i fylket

- **Det skal stilles strenge miljø- og klimakrav som tillegges betydelig vekt ved innkjøp.**
Fylkeskommunen skal proaktivt bruke egne innkjøp til å fremme et grønt skifte i næringslivet. Bygg- og anlegg og transport medfører store klimagassutslipp, så her er dette særlig viktig. Innkjøps samarbeid med kommunene i fylket gjør dette enda mer virkningsfullt.
- **Fylkeskommunen skal ta initiativ til klimapartnerskap med næringslivet, f.eks. klimapartnere.**
I stadig flere fylker etableres det *Klimapartner*-nettverk der fylkeskommunen, kommuner og bedrifter er med. Dette har vist seg å være et effektivt tiltak for å få klimagassutslipp ned i næringslivet og å få fart i det grønne skiftet i fylket.

4) Eliminere finansiell risiko skapt av den globale klimaomstillingen

- **Fylkeskommunen skal trekke finansielle investeringer, plasseringer og forsikringer ut av kull-, olje- og gassvirksomhet og velge plasseringer med god klimaprofil, så langt råd er.**
Paris-avtalens mål om å begrense global oppvarming til 1,5 grader innebærer at fossil energi må fases ut raskt. Om klimaomstillingen skaper en fossil nedgangstid som rammer inntekter, næringsliv og innbyggere i fylket, gjelder det å unngå at de finansielle reservene også rammes. Slik var det for Terra-kommunene ved finanskrisen i 2008. Lærdommen er å være føre var, og trekke midlene ut allerede nå – Før alle andre gjør det og verdifallet er et faktum.

5) Redusere fysisk klimarisiko gjennom klimatilpasning

- **Fylkeskommunen skal lage en tiltaksplan for klimatilpasning av fylkesveier og annen fylkeskommunal infrastruktur, og være en pådriver for økte statlige bidrag til dette.**
Om det ikke allerede er gjort, må fylkeskommunen gjennomføre en kartlegging av klimarisiko når det gjelder styrtregn, stormflo, stormvinder og langvarige regn- eller tørkeperioder. Så gjelder det å eliminere de mest gjentakende/sannsynlige/verste konsekvensene i tide.